

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

з науково-педагогічної та навчальної роботи

Ішеничний Т.Ю.

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Етнокультурний потенціал Карпатського туристичного регіону

для здобувачів освіти

галузь знань **03 Гуманітарні науки**

спеціальність **032 Історія та археологія**

освітній рівень **перший (бакалаврський)**

освітня програма **Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм**

вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023 /2024
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

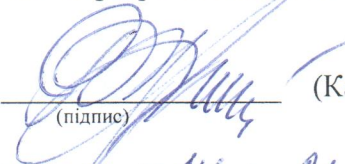
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: Громова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент,
доценткафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

(підпис)

(Капелюшний В.П.)

Протокол № 14 від «21» 06 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «10» 25.06 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії
(підпис) (Терес Н.В.)

«25» 06 2023 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування знань у студентів про особливості туризму в Карпатському регіоні.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* специфіку і правову базу туристичної галузі в Україні.
2. *Знати* базову термінологію етнології
3. *Знати* матеріальну і духовну традиційну культуру українців.
4. *Вміти* опитувати інформаторів на етнографічну тематику та проводити спостереження у ході польових етнографічних експедицій.
5. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Завдання (навчальні цілі): ознайомлення студентів з предметом, основними поняттями й науковими категоріями, які використовуються у процесі викладання дисципліни; формування вмінь аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки традиційної культури аборигенів українських Карпат; вироблення навичок роботи з науковою літературою і джерельною базою.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Курс складається з *двох* змістових модулів.

Перший ознайомлює з історико-етнографічним районуванням Карпатського регіону, традиційною матеріальною та духовною культурою автохтонів Карпат – бойків, лемків і гуцулів, а також із можливістю використання цього культурного потенціалу в туризмі. Розглядається також церковна і замкова архітектура регіону.

Другий модуль присвячений вивченню природи Карпат та її ролі у місцевому туризмі. Особливу увагу приділено важливості збереження і відновлення природи регіону, що страждає також і внаслідок туристичної активності людини.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати</i> базову термінологію етнографії та туризмознавства.	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>індивідуальне завдання (реферат)</i>	6
1.2.	<i>Знати</i> фактори та віхи процесу утворення історико-етнографічних	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>усне опитування</i>	6

	регіонів України в Україні.			
1.3.	Знати періодизацію, еволюцію та основні одиниці адміністративно-територіальної системи в українських Карпатах в ході історичного розвитку.	лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ 1 (тест)	8
1.4.	Знати критерії історико-етнографічного районування.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10
1.5.	Знати основні пам'ятки культури в Карпатах туристичного значення.	лекція, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест)	8
1.6.	Знати специфіку природи Карпат і її використання в туристичній галузі.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (реферат)	6
2.1.	Вміти організувати екскурсії, тури, походи в Карпатах.	лекція, семінар, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (іспит)	20
2.2.	Вміти аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки історико-етнографічних регіонів Карпат.	лекція, семінар, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (іспит)	20
3.1.	Засвоювати теоретико-методологічну базу та виробляти практичні навички проведення наукових досліджень і групового вирішення проблемних завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	6
3.2.	Проявляти увагу і толерантність до думки інших людей у процесі спілкування.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2.	1.3.	1.4.	1.5	1.6	2.1.	2.2.	3.1	3.2
Програмні результати навчання (назва)										
ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства,	+	+	+	+						

історико-культурного туризму та екскурсійної справи).									
ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	+	+	+	+					+
ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.	+	+	+	+		+		+	+
ПРН 15. Вміти розробляти краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.					+	+		+	+
ПРН 16. Вміти організовувати краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.					+	+		+	+
ПРН 17. Вміти розробляти екскурсії та тури історико-культурного спрямування.					+	+		+	+
ПРН 18. Вміти впроваджувати та організовувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу.					+	+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.3 – 8 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.5– 8 бали/6 балів.
3. Реферат з тем ЗМ1: РН 1.1– 6 балів/4 бали.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 1.6 – 6 бали/4 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 1.3,1.4, 3.1 – 12 балів/6 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 1.6,2.1,2.2, 3.2 – 20 балів/10 балів.

* максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння організувати екскурсії, тури, походи в Карпатах, аналізувати вплив природного середовища та історичного процесу на формування етнографічної специфіки історико-етнографічних регіонів Карпат.
- форма проведення іспиту – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до іспиту: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час контрольних робіт (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспиту), а саме: за виконання запропонованих письмових завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістові модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються контрольною роботою, що визначає рівень засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-15.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування на семінарах, реферати) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль1 <i>Культура Карпат як об'єкт туризму</i>			Змістовий модуль2 <i>Природа Карпат як об'єкт туризму</i>			Іспит
26 залікових балів (максимум)			34 залікові бали (максимум)			
<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Контрольна робота з тем 1-5</i>	<i>Самостійна робота (реферат)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Контрольна робота з тем 6-15</i>	40 балів
6 (максимум)	12 (максимум)	8 (максимум)	6 (максимум)	20 (максимум)	8 (максимум)	(максимум)

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (остання декада жовтня) і Реферат 2 (остання декада листопада). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 6 балів;
- тема розкрита неповно 5 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Після завершення відповідно Змістового модулю1 і Змістового модулю2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада вересня) і Контрольна робота 2 (остання декада листопада). Завдання з тестування містить 16 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання, кожне з яких оцінюється в 10 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	10
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	8-9
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	7
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	6
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	4-5
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного	3

матеріалу
Відповідь має значні помилки

1-2

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	16	20	24	60
Максимум	26	34	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарів.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	сам. роб.
ЗМ 1. Культура Карпат як об'єкт туризму				
1	Тема 1. Історико-етнографічне районування Карпат: Лемківщина, Бойківщина, Гуцульщина.	2	1	6
2	Тема 2. Традиційна культура бойків, лемків і гуцулів і її використання в туризмі.	2	2	6
3	Тема 3. Сакральна і замкова архітектура Карпат, Прикарпаття і Закарпаття як об'єкт туризму.	1	1	5
4	Тема 4. Етнографічні і краєзнавчі музеї Бойківщини, Лемківщини, Гуцульщини.	2	1	5
5	Тема 5. Готелі, садиби і ресторани в Карпатах.	1	1	5
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>		1	
ЗМ 2. Природа Карпат як об'єкт туризму				
6	Тема 6. Природно-географічні умови в українських Карпатах. Небезпечні погодні умови у високогір'ї.	1	1	5
7	Тема 7. Природні парки і заповідники в Карпатах.	1	1	5
8	Тема 8. Руйнівний антропогенний вплив на природу і способи збереження та відновлення ґрунтів, флори та фауни Карпат.	1	1	6
9	Тема 9. Екологічні види туризму у високогір'ї: піший туризм (трекінг і хайкінг); велотуризм; сплави гірськими річками (рафтинг).	2	1	6
10	Тема 10. Джипінг і квадроциклінг угорах та необхідність законодавчого регулювання цієї туристичної галузі.	2	1	5
11	Тема 11. Лижний туризм. Драгобрат, Буковель і менші лижні курорти.	2	1	6
12	Тема 12. Мінеральні та термальні води Карпат, Прикарпаття і Закарпаття.	2	1	5
13	Тема 13. Річки, озера і водоспади Карпат як об'єкти туризму.	2	1	5
14	Тема 14. Скелі в Карпатах як туристичний об'єкт: Тустань, скелі Довбуша, Угорські скелі. Кам'яні розсипи Горганів.	2	1	5
15	Тема 15. Збиральництво грибів і ягід у Карпатах.	1	1	5
	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>		1	
	ВСЬОГО	24	16	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 24 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Бойківщина: Іст.-етногр. дослідження / За ред. Ю.Г.Гошка. – К.,1983.
2. Закон України «Про туризм». – К., 1995.
3. Закон України «Про внесення змін до закону України «Про туризм», від 18 листопада 2003 року, № 1282- IV.
4. Гетьман В.І. Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси. К., 2010.
5. Гуцульщина: Іст.-етногр. дослідження / За ред. Ю.Г.Гошка. – К.,1987.
6. Данилюк В.О. Рекреаційно-туристичний потенціал Карпатського регіону. // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. - Ужгород, 2011. - Спецвип. 33, ч. 4. - С. 31-34.
7. Етнографічні групи українців Карпат. Бойки. / ІН НАНУ. За ред. С. Павлюка. – Харків: Фоліо, 2020. – 576 с.
8. Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули. / ІН НАНУ. За ред. С. Павлюка. – Харків: Фоліо, 2020. – 384 с.
9. Етнографічні групи українців Карпат. Лемки. / ІН НАНУ. За ред. С. Павлюка. – Харків: Фоліо, 2020. – 368 с.
10. Лемківщина. Історико-етнографічне дослідження. – Львів, 1999. Т.1: Матеріальна культура; 2002. Т.2: Духовна культура.

Додаткова:

11. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика в Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. – Чернівці: Прут, 1995. – 72 с.
12. Лесик О.В. Замки та монастирі України. –Львів, 1985.
13. Мазур Ф.Ф. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії (на прикладі Карпатського регіону): Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2005. - 96 с.
14. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1999.
15. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство. Навч. посібн. – К., 2006. Регіонологія туризму: Наук.-метод. вид./ Ред. Д.М. Стеченко. - К.: КУТЕП, 2004. - 218 с.
16. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України. - К.: Либідь, 1994. – 284с.
17. Рутинський М. Замковий туризм в Україні. К., 2023. – 432 с.
18. Ткаченко О. Право користуватися природними ресурсами рекреаційних зон // Право України. – 1999. – №5. – С. 62–65.
19. Україна: скарби музеїв і заповідників. Путівник. - К., 1997.
20. Шаптала О. Курортно-рекреаційна система України: шляхи формування, проблеми й перспективи розвитку // Вісник Української Академії державного управління. – 2004. – №6.